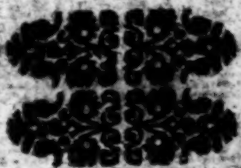
BELLUM GRAMMATICALE.

AD EXEMPLAR
Mri. ALEXANDRI HUMII,

In Gratiam eorum, qui amœniores Musas venerantur, Editum.



EDINBURGI,
Excudebat, GIDEON LITHGOW,
ANNO DOM. 1658.

BELLUM GRAMMATICALE.

AD EXEMPLAR
Mri ALEXANDRI HUMII.

In Gratiam eorum, qui amoe-
niores Musas veneran-
tur.





EDINBURGI,
Excudebat GIDEON LITHGOW,
ANNO DOM. 16[illegible]



Illuſtri atq; Ampliſſimo Viro, DOMINO GEORGIO SIBBALDO; A *Gibbilſtone*, Medicinæ D[ri] Inclyto, Patrono ſuo ſummo.

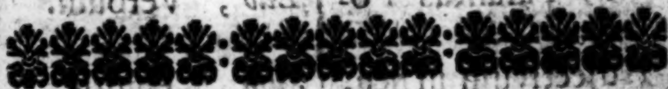
D. D. Q.

Addictiſſimus Cliens CHRISTOPHORUS IRVINUS.

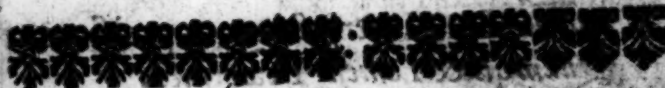
AD te Virorum clariſſime accedit ſupplex lepidiſſima hæc Tragicocomædia ab eximiis Italiæ, Britanniæque *ingeniis polita, Te patronum ſuſpicit; ſub tua umbra ſcuto in lucem* [illegible] *dire gaudet, exultat, triumphat. Nihil en*[illegible] *numine in terris auguſtius vivit, nil cele*[illegible] *Nam, cum à Diis hominibus non detur* [illegible] *fa*[illegible]

tate magis expetendum, quia tu felicissimus & humano generi maxime auspicatus consenduis quippe qui omnibus Æsculapii alumnis hanc palmam præripuisti: Tu languores omnes tollis, morborum insultus profligas, & quicquid Apollineâ dignum est manu efficis. Testatur hoc Italia, ubi sub Clarissimis & ingentibus viris publicæ lucis tyrocinia primò posuisti. Testatur & Gallia, atque Scotia tua venerabunda agnoscit. Usque tuum Medicorumq; omnium Præceptorem Hippocratem magis referras, imò Christianorum Dominum turpe lucrum semper despectui habebas. Quippe non modo ægros in re magis angustâ degentes laboribus tuis ac arte liberaliter sublevare soles; verum etiam iidem, quæ victui ac amictui necessaria sunt, tuis sumptibus fruuntur. Et nihil hactenus tuo patrimonio ex eorum bonis, qui Musas colunt vel sacris operantur, accessit. Non enim te iis donis Cœlitus imbutum eâ arte, eâ experientiâ præditum, divitiis comparandis natum, existimabis: sed benefacere, de omnibus benè mereri, hoc industriæ tuæ stadium, hæc artis meta. Quidni terrarum Domini agnoscant & palam profiteantur te tuis virtutibus debita præmia non expetere, sæpissimè etiam oblata non admittere? usq; adeo non hominum pecunias, sed sanitatem curas. Quare igitur inter Cœlites te non venerabimur ô, qui in hac vita salutare numen, in altera gloriosum vives. Et quod quidem ad me attinet, omnibus modis ac medi-

is proficiam ne ingratus vixisse videar. Sereno igitur accipe vultu votivam hanc tabulam, in famæ vestibulis à me tuo numini appensam suæ eruditioni debitam. Gratissimus enim mansuetioribus musis, earumque cultoribus vivit. Quod si feceris animos omnibus addas quantum in se, ut monumentis luce & ævo magis dignis, virtutem moresque tuos, ab oblivionis injuria vindicent, & seris nepotibus quam inclyta relinquant. Fave, Vale.



ACTORUM



ACTORUM NOMINA

In Castris Nominum.	*In Castris Verborum.*
Poëta, Rex Nominum.	*Amo*, Rex Verborum.
Ego, Dux Pronominum.	*Ædepol*, Dux Adverbiorum.
Papæ, Dux Interjectionum.	*Sodes*, Legatus.
Cis, Regina Præpositionum.	*Ubique*, Parasitus.
Ille, Parasitus Poëtæ.	*Edo*, Verbum.
Adjectivum in neutro genere.	*Sum*, Fugitivum.

Participium, Dux insidiatus.

Fors, Nuncia.

Simul, Dux Interjectionum pacificus.

Quamvis & *Tamen* Præcones.

Grammaticæ Pestes.	Grammaticæ Judices.
Solæcismus.	*Priscianus.*
Barbarismus.	*Donatus.*
Traulismus.	*Diomedes.*
Cacotonus.	*Servius.*

BELLUM

BELLUM GRAMMATICALE.

PROLOGUS.

HOc agite, ſi vultis, Spectatores benevoli,
Quos ſolos adeſſe ſperamus, & cupimus:
Tragico-comœdiam
Vobis dabimus, nobis ſi aures & oculos dare eſt otium;
Non quæ lachrymas exprimat, ſed riſum moveat:
Nam belli funeſti & luctuoſi ſim licet nuncius,
Quo florentiſſimam Grammaticæ provinciam miſerè
Vexarunt Poëta & Amo ſeditioſi Principes;
Non ſine lamentabili ſtrage fortiſſimorum & Nominum & Verborum.
Plus tamen delectationis faciet & lætitiæ;
Quàm doloris, & luctûs: quòd ſpectatores, non actores eritis
In tam triſti certamine. Quòd ſi vobis ridiculi
Videbimur; quòd rem in Scenam producimus ridiculam;
Decorum nos obſervâſſe exiſtimabitis, ut in fabulis decet,
Materiam qui ſumpſerimus noſtris convenientem viribus.

 Date

Date operam, adeste æquo animo per silentium
Ut pernoscatis belli tam atrocis principium, &
exitum.

ACTUS I. SCENA I.

Ille Parasitus.

O Populares! ecquis me vivit hodiè fortuna-
tior?
Nemo herculè quisquam: nam in me planè di
penario
Qui præsunt, potestatē omnem ostenderunt suam;
In cujus ventrem tot subitò confluxerunt bellaria.
Nunc est profectò, cum interfici me possum per-
peti,
Ne felicitatem adimat fames jejunio aliquo.
O ineptos, & ridiculos Philosophos! de summo
bono
Qui disserunt in scholis, & interim quod potiten
Aut quod edant, non habent. Mihi verò ista est
sententia,
Ego summum bonum esse judico alienum cibum
arrodere,
Et in aliena mensa delicatè vivere.
Hoc si quis Philosophus fortè non credat, is esu-
riat domi;
Aut si magis placet in Scholis philosophetur fa-
melicus.
O quàm suaviter obdormiscit nunc mihi stoma-
chus!

Qui

Qui modo præ fame ut infernalis latrabat Cerberus.
Quàm pulchrè sedata est illa civilis discordia!
In ventre quam fovebant intestina modo,
Pol nisi maturè, & opportunè Bacchus & Ceres,
Quæ ego sola adoro numina, munera sua
In auxilium mihi misissent, bellum ut componerent,
Actum esset penitus de hac mea republica:
Sed interim miramini forsan qui sim; id paucis eloquar.
Ego *Ille* vocor, de gente oriundus Pronominum:
Non sum *Ille* Buridoni asinus, qui cum esset in medio
Inter duo constitutus alimentorum genera, æquè
Palato convenientia suo, fame periisse dicitur;
Quòd cum utrumque æquè appeteret, neutrum expeteret.
Neque *Ille* stultus sum Diogenes, qui vacuum maluit,
Quàm vino repletum inhabitare dolium.
Nec Ille ego qui quondam macilentus & gracilis,
Ille ego sum obesus, pinguis, tumidus;
Ille ego sum servus Poëtæ, Coquinæ dominus,
Ille ego sum gurges, vorago, helluo, barathrum,
Ac ne plura dicam, centrum omnium,
Quæ sunt uspiam cibariorum gravium, quæ deorsum petunt.
Ad me omnes lineas ductas à circumferentia

Omnium

Omnium mensarum; cupio esse æquales. Ego sum judex,
Quem constituit Rex Poëta in coquinæ consistorio;
Ubi ego (quæ est mea in meo regno gloria,
Et majestas) sedeo magnificè inter splendidas,
Et fulgentes ollas, lebetes, patinas, verua; & mea
Quæ est authoritas, gallinas, anseres, porcos, oves,
Boves, vitulos, totum terrestrium, volatilium, aquatilium gregem,
Capitis condemno; Inceperint fortè si nimis pinguescere:
(Nam ostracismum nostræ non fert status reipublicæ.)
Hos igni torrendos, assandos illos aquâ, eligandos
Omnes morti adjudico. Sed quia pietas non patitur,
Quisquam eorum ut unquam inhumatus corvis, aut beluis
Projiciatur dilaniandus, Hunc meum ventrem feci cœmiterium:
Ubi omnia sepeliatis hujusmodi cadavera, bona cum venia.
Quid ego vobis referam? quantus grex aquatilium
Est sepultus hodiè in hoc meo cœmiterio:
Sed quid ago? non est hoc sapientis de præsentibus
Lætari impensius bonis, negligere quæ impendeant mala:

Nam

Nam mens mea, & mihi, & ventri meo, nescio quid
Præsagit mali. Illa, illa infelix contentio,
Quæ de principatu orta est in convivio hodiè,
Inter Amo Verborum principem, & Poëtam Regem meum,
Finem dabit conviviis omnibus; pingue concessum est otium
Faucibus, dentibus, palato, gutturi, stomacho, visceribus.
Sed quis exit foras? satis lento procedit gradu.

ACTUS I. SCENA II.

Adjectivum, Ille.

Ad. QUid hoc? siccine fit pedes? statim? an non? An id
Vultis, ut me jacentem hîc tollat aliquis?
Nam herclè si cecidero, vestrum erit flagitium.
Vix satis adhuc suum faciunt officium.
Ille. Est hic vir humanus admodum, ut officiosè genua
Flectit, me ut salutet; & tu salve plurimùm.
Ad. Sed non mirum est, me non posse certo pede
Humum signare: ut qui nunc primum incipio gressus facere.
Ille. Monstri simile! Adjectivum est, oculi si non parum
Prospiciant mei; sic est: quid hoc novi?
Equites novi plurimos ex Adjectivorum familia,

Peditem nunc primùm video: Hoc quid sit satis
mirari nequeo;
Cujus pater, avus, proavus, abavus, atavus, tritavus,
Majores omnes humi repserunt, vermes ut solent:
Eum ut ego videam, Substantivorum more, incedentem pedibus?

Ad. Tandem sum aliquando Adjectivum in neutro genere
Absolutè, hoc est, absque Substantivo positum:

Ille. Aliquando genitivum postulat; ut, paululum pecuniæ
Hoc noctis: Non videmus manticæ quod in tergo est:
Quantum quisque sua nummorum servat in arcâ,
Tantum habet & fidei.

Ad. Mei juris homo sum, excussi servitutis jugum,
Quo me graviter oppressit Substantivorum superbia,
Quamdiu me illis regendum præbui.
Nunc non hujus æstimo Substantiva omnia.

Ille. Magnifica verò vox, & Adjectivo dignissima
In neutro genere posito. *Ad.* Ego alieno nuper eram
Subjectus imperio, & alienâ indigebam ope:
Nunc ego mihi, meo jure, postulo Genitivum Casum;

Ut

Ut mihi sit, sicut ego olim fui Substantivis, morigerus.

Ille. Næ ille felicem serviet servitutem, tibi qui inserviet Domino.

Ad. Quin imò mihi facta est copia sustentandi alia

Adjectiva, consanguinea mea: ut ejusdem sint numeri,

Casus, & generis, cujus egomet sum, & esse cupio.

Sed genua mea succidunt præ lassitudine;

Quiescam hic parumper, deinde revertar domū.

Ille. Adibo hominem; sed simulabo quasi nunc exeam;

Nimirum hic dabit mihi permultos jocos.

Adjectivum salvere jubeo. *Ad.* Satis pro imperio quisquis es.

Nolo ego hanc tuam imperiosam salutem. *Ille.* Peto

Igitur humillimè, ut salvere velis. *Ad.* Satis ego sum salvus,

Tua licèt salute caream. *Ille* At accipe tamen

Salutem ab amico. *Ad.* Quis tu homo es?

Ille. Ego pronomen Ille summus amicus, & familiaris tuus.

Miror equidem te Substantivo destitutum tuo,

Hic sedere solum. *Ad.* Dignus es odio.

Quid ego cum substantivo agam? *Il.* Ut te regat.

Manu ducat, quovis deducat undè velis.

Ad. Mihi Substantivo, qui regat, non est opus;

Mei

Mei pedes me ducent quo volo. *Il.* Quis faber lignarius
Corpori tuo aptavit tibias? *Ad.* Quid ais omnium?
Ligneas me habere tibias? *Il.* Ut qui carneas
Habere non possis, nisi forte prædudum in tibias
Exierunt nates. *Ad.* Diminuam tibi caput ni taceas.
Ille: Bona verba quæso. *Ad.* Itane videor tibi idoneus;
Ut in me tam apertè illudas miser.
Ille. Eia adjectivum: leviter qui sæviunt, sapiunt magis.
Iniquè facis si in eam partem verba interpretâris mea.
Ego in eam locutus sum sententiam, ut potius de tua
Gratularer felicitate, quàm ut haberem te ludibrio.
Ad. Tu si ex animo & verè dicis, facis quod te decet.
Redibo tecum libenter in gratiam.
Ille: Sed dic amabo, quis te hoc tanto ornavit beneficio?
Ad. Da te mihi ergo paulisper. Nosti nutricem meam,
Quam ego semper habui ducem, & comitem, pro summa
Sua, qua est me complexa semper benevolentia;

Absolutè

Absolutè in neutro genere positū deseruit modo
Ut nutrices solent infantulos ubi ablactant suos;
Ego statim (quæ mea est audacia) prodeo solus
in publicum:
Ille. Factum est ædepol strenuè, animosè, fortiter,
Virum ut fortem decet: trecentorum dierum infantulus
Vix auderet tantum facinus aggredi, tamque
egregium.
Ad. Abi quo dignus es, scelus: mene patrem
Numerosæ prolis infantulum per risum vocas?
Ille. Vocavi; sed grandem, trecentorum dierum, quod
Nomini detraxi honoris, numero ætatis addidi.
Ad. Dignus tibi videor, qui pro annis dies numeres?
Ille. Dignissimus; ut qui vix adhuc possis humum
certo signare pede.
Ad. At certis signabo pugnis scelestum caput tibi,
Linguam ni comprimas. *Ille* Ne sævi tantopere:
Si tibi cordi est pugnare, erit brevi, ubi
Tu, & pugnos, & hosce novos pedes exerceas tuos
Ad. Decet fortem pugnis pugnare; pedibus,
Puerorum est. Hoc ne puerorum quidem est.
Ille. Atqui sapientes quicunque sapiunt meâ sententiâ,
Cùm maximè pugnant tum maximè fugiunt.
Ad. Ergo tu ex leporum genere, qui cum canibus
Venaticis, pedibus magis certant quàm viribus.
Ille.

Ille. Male narras hercle: nec ego pedibus
Nec viribus unquam confidam meis:
Si in linguæ aut dentium pugna, virium
Mearum facere velis periculum, virum me dabo.
Ad. Credo equidem: sed tu quam mihi pugnam
narrâsti modo?
Ille. Non nôsti, quod Regibus hodie acciderit in
convivio?
Ad. Audivi eos ingentes verborum emisisse fu-
mos.
Ille. At in flammas hi fumi vereor ne erumpant,
verba in verbera.
Ad. Beâsti me hoc verbo: hunc, generosi animi
Jamdudum expectaverunt diem, qui pace & otio
Jam pugnas desiderant & prælia.
Si me amas Ille, hortare, move Regem tuum;
[illegible] ea, quâ pollet, sapientiâ, & eloquentiâ, arma
ut capiat,
Et hanc ne inultam sinat injuriam: Ego in ejus
auxilium
Tres equitum turmas meis alam sumptibus.
Ille. Fortiter sane: sed quis equos sufficiet?
Ad. Tantum ille dabit, ego de meo alam: pro-
mitte audacter meis verbis.
Sed interim eo domum, ut conscribam exercitum.
Ille. Dulce bellum inexpertis: qui vel muscam
metuat,
Quàm est ante pugnam hic animosus & ferox.
Trepidabit hic Leo ad Galli cantum, in aciem

Ubi venerit. Sed quid otiosus garrio?
Tempus est ut Regem invisam, quid agat,
Et quid consilii captet. Sed ipse exit foras.

ACTUS I. SCENA III.

Ille, Pœta.

Ille. Opportunè mihi te offers Rex invictissime.
Quid tristis es? quis animum tuum exagitat dolor?
Pœ. Nihil mihi unquam, quod scio, in vitâ contigit,
Quod meum ita vulneravit, & vexavit animum;
Quam illa convitia quæ in hodiernis epulis
Amo mihi objecit arrogans, superbus, insolens;
Quæ ipsa per se, etsi odiosa fuerunt satis,
Odiosiora tamen antiqua consuetudo facit.
Il. Rediculum est hoc quidem, hominem tui loci
Ægrè ferre, quod in manu est corrigere.
Pœ. Corrigere inquis? id ego non video.
Il. Si facis, ut homines dignum te tuo imperio deputent.
Pœ. Ut deputent? hoc quid sit non satis intelligo.
Proin loquere si quid habes consilii.
Il. Loquar, quoniam ita vis; tu adverte animum.
Te dignum tuo imperio ostenderis,
Si id quod te decet facis, invictum retines animũ:
Invicti verò animi, meo quidem judicio
Nullum majus est argumentum, quàm si injurias

Per superbiam illatas, animosè vindices:
Neque enim par est, ut qui virtute clarior,
Stirpe nobilior, armis potentior,
Rebus gestis illustrior, dignitate superior,
Animi magnitudine inferior videare; neque adeo decet,
Ut cum natura tibi robustum corpus dederit,
Mentem ignavam, demissam, & humilem geras.
Quocirca meum est consilium, si vel saluti tuæ,
Vel dignitati, velis consulere:
Ut hanc tantam, tamque atrocem injuriam,
Nolis inultam ferre. *Po.* Scio equidem, *Ille*,
Meam esse ampliorem Provinciam,
Milite superiorem, dignitate parem;
Sed audin'? consilio omnia experiri prius
Quam armis sapientem decet.
Ille. Bene habet: an non id simul in memoriam venit,
Quod idem ille ibidem loquitur?
Hanccine ego ut contumeliam tam insignem, in me accipiam?
Mori me satius est: sentiet qui vir siem.
Po. Equidem hâc nocte somnum oculis non vidi meis,
Dum video, quâ ratione ulciscar hanc infamiam.
Ad bellum nobis omnia instructa satis intelligo:
Exercitum quantum Xerxis fuisse perhibent;
In quo numerati sunt septem septuaginta militum Myriades.

Sed

Sed cladem ab armis civilibus toti Provinciæ
metuo.
Il. Cur ſit Provincia tibi, quam illi charior?
Tu ut cures cum ille negligit?
Si pereundum eſt ſolus perire non potes;
Qui injuriam tibi facit, peribit ſimul.
Hoc adfert, bellum id, commodi:
Si viceris, ſoli tibi vinces:
Si perdes, peribit ſimul hoſtis tuus.
Quanquam non video cur de victoriâ dubites;
Noſtri ſunt quoſcunque orbis habet milites:
Magni illi Heroës, *Ajax*, *Diomedes*, *Hercules*,
Achilles, *Agamemnon*, *Proteſilaus*, *Idomeneus*,
Menelaus, *Palamedes*, *Vliſſes*, *Telamon*,
Hector, *Sarpedon*, *Memnon*, *Troilus*,
Æneas, *Menetes*, *Jaſon*, *Priamus*,
Neſtor, *Briareus* vaſtuſque *Centimanus*
Noſtri ſunt: ſi omnes numerare copias
Vellem tuas, dies me priuſquam oratio deficeret.
Nihil deeſt tibi, præter animum tanti boni
Capacem. Non potes ceſſare Hercule ſine dedecore;
Pugnare autem ſine periculo potes.
Po. Profectò quantò magis magiſque cogito,
Et ſolus illius contumelias mecum reputo;
Indignus videor majoribus meis,
Indignus fortiſſimorum militum tantis copiis:
Si tam turpes injurias æquo poſſum ferre animo.
Præterea ingratum fore noſtris apud Elyſios

Jampridem mortuis, si à verbo feram
Tantum convitii, qui sine me & meis
Nec facere, nec dicere quidquam potest!
Quapropter de tuo, *Ille*, mox consilio,
Bello, hanc ab illo persequar injuriam.
Itane contemnit facitque nihili
Poëtam, Amo? Verbis ita incessit suis?
Vir sentiet qui sim, duras dabit mihi.
Nescit miser quid sit, rabiem Poëticam
Stultitiâ incitare fervidâ.
O si mihi nunc detur obviam!
Animum primùm extinguerem;
Deinde miseris lacerarem modis:
Sublimem in medium arriperem,
Et caput in terram statuerem;
Ut cerebro dispergat viam.
Hinc eriperem oculos, post præcipitem darem:
Socios autem ruerem, agerem, tunderem, & pro-
sternerem.

Pugnabunt jaculis dum Thraces, Jaziges arcu;
Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit.
Robora dum montes, dum pabula mollia
campi;
Dum Tyberis liquidas Tuscus habebit
aquas.
Bella geram in verbum, nec mors mihi finiet
iras,
Sæva sed in manes manibus arma dabo.
Tunc quoque cum fuero vacuas dilapsus in
auras,
Umbra

Umbra umbræ exanimi prælia fæva dabit.
Ille. Flammas Poëta ubi est furore correptus evomit,
Animosè me herculè & te digna oratio:
Jam tandem intelligo te Majorum tuorum animum
Retinere, quorum in vultu imaginem refers;
Jam tandem rerum florentissimarum video
Initium, cum redacto duarum gentium
In unum imperio, solus regnare poteris:
Atque hanc expeditionem scio universis Nominibus
Gratam fore, atque gloriosam tibi,
Po. De voluntate sanè meorum nominum.
Non magis quam de mea dubito,
Nam & hoc quorundam in re ipsa consilium fuit,
Et alios, scio, hoc ipsum expectare sedulo.
Ille. Prudenter herculè ut soles omnia,
Neque abs re erit, meo quidem judicio,
Si Participiorum in te tentes animum;
Sunt (ut scis) summarum virium,
Et in quamcunque partem inclinent, momentum trahunt
Non parvum: Casus, & Genera tibi debent,
Sed à Verbo oriunda, à Verbo trahunt
Regnandi potestatem omnem, quam habent;
Si non potes in partes tuas flectere,
Si ut illum non sequantur efficeris, erit satis.
Po. Bene herclè suades: nam de Participio,

Quamvis credo esse nostrarum partium,
Nostrique amantissimum, ob summa Nominum
In eum merita; tamen tibi literas
Ad illum dabo, quibus monebo officii sui.
Præpositiones, etiam & Interjectiones meo nomine
Adibis, & hoc nostrum expones consilium.
Il. Factum puta ex animi tui sententia;
Nam quod possum, pro meo officio, tibi debeo.
Po. Facies ergo ut salutes omnes verbis meis
Comiter, & strenuè rem nostram agas.
Præpositiones mone maximè ne officio
Desint suo, & Casibus nostris inseruiant sedulò
Cum Interjectionibus etiam age quod in te est:
Nam quamvis illi per se possunt parum
Tamen Hortationibus, & Inclamationibus,
Ad rei summam non parum conferent.
Il. Tu interim quod cœpisti, perfice gnaviter;
Nam si quidquam remittes, illudet, ubi te victum senserit.

ACTUS II. *SCENA* I.

Amo, Ubique.

AN unquam quisquam cuiquam contumeliosius
Audivit factam injuriam, quam hæc est mihi?
At O Dii immortales! quam est difficile
Homini incauto, impuro, atque improbo
Temperare sibi; ne vitiosam mentem arguat?
Quid

Quid mihi author es U B I Q U E, ut faciam?
Nam ſcio prudentis eſſe, & magni animi,
Hominem impotentem potiùs contemnere,
Quam rixas & lites cum eo ſuſcipere.
Et tamen cum rei indignitatem mecum altius
Ut ſoleo cogito: Dii boni! vix eſt credibile,
Quàm ægrè feram contumelias.
Hæret animus, nec quid agam poſſum ſtatuere;
Animus aliquando inclinat, ut hominem nihili,
Nihil faciam: Aliquando turpe exiſtimo
Tam inſignes inultas ferre contumelias,
Ubi, Fortitudo ſanè quidam, ut olìm dixit Philoſophus,
Non ſolum in contemptu rerum humanarum cernitur:
Sed in ſubeundis etiam fortiter, & ferendis periculis.
Itaque laudo generoſum tuum animum,
Qui nugigerulum homuncionem nauci facias.
Sed tu ut fortis ſis utroque modo verè,
Ad magnitudinem hanc animi, periculorum addere
Contemptum oportet. Si huic malo obviam is,
Et inſanum Poëtam, intelligere facis
Quantum, & quam fortem hominem
Offenderit, ipſum Herculem viceris laudibus.
Amo. Etſi odioſum mihi ſemper eſt odium,
Et amori nihil quidquam magis contrarium.
Ita tamen inſulſus homo ille commovit animum,

Ut pro amore irâ flagrem, ſpirem odium;
Ita inſania ſua commovit furias,
Alecto, Megeram, Erynnim, Teſiphonem,
Ut mite mihi extinxerit ingenium.
Ubi. Rectè oderit quiſquis hoſtem oderit;
Tam laude dignum infeſtum odiſſe hominem,
Quam amore proſequi amantiſſimos,
Ne quid vereare, dignus eſt ille odio tuo:
Amo. Quid? tu illum me tantùm odiſſe autumas?
Imò utramque Verborum, & Nominum
Odi gentem, patrem odi qui me genuit,
Matrem quæ me peperit, amicos omnes odi meos.
Te Ubique odi, meque ipſum odi, & tamdiu odero
Donec odioſi illius odioſum ulciſcar odium.
Ubi. Hui, adeone quenquam ex amore in odium
Commutari, Ut non cognoſcas eundum eſſe? Dii boni?
Quid hoc morbi eſt? quis hic eſt furor? here *Amo.* Deſine
Compellare, aut. *Ubi.* Aut: quid hoc verbi eſt? Minatur credo,
Hei metuo ne non ſit compos ſui, here.
Amo. Quis me interpellat? adeone videor tibi idoneus,
In quem tam apertè illudas miſer. *Ubi.* At auſculta obſecro.

Amo. Non

Amo. Non tu hinc abis? *Ub.* Saltem paucis.
Amo. Malum
Male queris, hem tibi; ubi machera, ubi gladius,
Quo hunc mactem? *Ub.* Miseret me tui.
Amo. Egone garrulum, ineptum, impium,
Quem Plato jure è republica expulit sua,
In scelere triumphare inultum sinam?
Non, non sinam, non feram, amorem sentiet
Odisse posse etiam. Quid? illene putat
Omnes me amore, odio posse prosequi neminem?
Ub: Sed modum quæso odio statue:
Amo. Amoris modus est, odii nullus modus.
Ub. Illum ut lubet, sed nos quæso ne simul oderis.
Quibus oportet uti, ut hoc ulciscaris odium;
Ad te redi, & conscribe exercitus,
Ut odium omne in hostem evomes.
Am. Ita me Dii ament ubi sum nescio,
Ita bile fervet, ita tumet jecur.
Ub. Quanta ira credibile est Poëtam
Exardescere, cum tanto Amo ardeat odio?
Here, ab jambis ejus cave,
Ne te aliquando ut Lycamben Archilochus,
Redigat ad suspendium. *Am.* Egone maledici,
Temulenti, nugatoris jambos? flocci faciam.
Equidem furorem illi cerebro excutiam,
Et tam placidum vobis reddam quam est ovis.
Illene ut provinciæ aliquam partem
Capessat, qui furore semper insanit jambico?
Ub. Nunc ad rem redis, convoca omnes tuos,

Non

Non verbis hæc res est agenda, sed viribus.
Arma, arma, continuo fugiet arma ubi viderit:
Verbis si contendis Poëta erit superior.
Amo. Ibis ergo Ubique ad omnes necessarios meos,
Salutem primum ut dicas verbis meis,
Consilium deinde, atque auxilium expetas:
Ub. Tantum volo auxilium, Pol consilii
Satis est in hoc meo capitolio
Ego hinc abibo: numquid aliud imperas?
Am. Astu, præ cæteris, ut tractes Participium,
Est callidus ille, & versipellis homo,
Audax, potens, superbus, insolens, avidus, magnificus?
Fac memorem, quid nobis debeat;
Mone sedulo officii sui, ut unde sit oriundus, meminerit:
Ub. Ego illuc curabo, tu fac ut cures reliqua:

ACTUS II. *SCENA II.*

Participium.

Par. QUamvis qui sim vestitus satis prodit
id paucis eloquar. *Participium* vocor,
Furem dixeritis, quidni sim si in rem sit meam.
Furto, ut nunc sunt tempora, optimè vivitur.
Sed tu, quisquis es, ut sis sciens, minus furtificus
Nunc sum, quam olim. Olìm clàm, nunc palam rapio:

Colores,

Colores, quos vides, olìm clam ſurripui,
Nunc utor palam: Arte ſi quid rapio;
Prudentiæ eſt, ſi palam, magnanimi.
Tales fuerunt ſummi, quicunque genus infimum,
Homines virtute ſuperarunt ſua.
Ulyſſes, Diomedes, & *Jovis* filius *Hercules*:
Ita *Titanem* patrem regno exuit ſuo
Ipſe Deorum pater & Hominum *Jupiter.*
Ita *Palladi,* & *Junoni,* formæ laudem, *Venus*
Surripuit: Hanc nil juvit prudentia,
Illam nil juvârunt opes ſuæ.
Quid? quid ſumus *Papa*? Pontifex eſt PARTICIPIUM:
Cum nec Deus eſt nec Homo,
Et Deus & homo quos vult ad tartarum trudit:
Et rurſus emittit: paululo pecuniæ
Vendit CHRISTUM, cruces, & altaria,
Et Cœlum etiam, ſi emptorem invenerit.

ACTUS II. *SCENA II.*

Ille, Participium.

Ille. EGo Pronomen *Ille* Participio regis ſui
Summo, ſalutem dico ſummam, verbis
Regis mei.
Par. Ain tu? lætus eſt Rex Nominum.
Ille. Lætus ſanè quod te amicum habet.
Quod boni forè & mali ſperet participem.
Par. Boni ſi libet, nolim ſanè mali:
Sed quid fers novi? fac me ut ſciam.

Ille. Belli

Ille. Belli sum infelix nuntius.
Par. Belli, cedo quod? *Ille.* Ubi imperatur; apparatur: lanx, phalanx;
Ubi signum pugnæ dant tibiæ, Tibicines;
Ubi prælii locus, focus; ossa, fossa; lances, lanciæ;
Cristæ, cistæ; acies, facies; bella, labella; spicula, pocula;
Vagina, lagena; spolia, dolia; scutum, scortum;
Prælia, prandia; stratagemata, tragemata; Jam mihi deficit spiritus.
Par. O quam lepidum & facetum describit prælium!
Animus tuus est in patinis, cum Rex tuus est in prælio.
Ille. Quidni sit? infamiâ petire malim, quam fame.
Cape has tabellas à Rege meo. *Par.* Sine legam.
Ille. Salutat officiosè satis, etiam blanditur homini,
Breviter narrat & dilucide, minatur etiam graviter:
Salva res est: vel lapidi persuaseret.
O quam prudentem habeo Regem! etiam metuit nos hic nebulo.
Par: Proh Deûm atque hominum fidem! quæ istæc est amentia?
Quæ res? quæ (malum) illos furiæ atque intemperiæ agitant?
Adeone homines esse percitos furore; ut nullam habeant

Vel communis utilitatis rationem, vel salutis suæ:

Ille. Nihil agis; eo processit res, ut frustra revoces:

Fac Participium memor sis officii tui.
Scis quod Regi meo debeas
Declinationem, & casus utriusque numeri;
Cum à verbo originem trahis, in fidem suam
Ille te recepit: beneficium quod habuit
Maximum, persolvit tibi.
Ne ingrati animi te unquam arguat, cave.

Par. Plane in dubio est animus, nec certum est quid agam.

Nam & Nominibus & Verbis multum debeo.
Res hæc gravis est, opus est hic consilio.

Ille. At enim si officium facis, nihil loci est consilio.

Meministi, Mætius Suffetius quid meruerit?
Si neutri parti te adjungas, metus est,
Ne utrique te dilacerent vindices.

Par. Quid tu ais verbero? pergin' ea quæ libet in me dicere?

Ille. Servam me operam, sed liberam linguam, Rex meus habere voluit.

Equidem quod res est dico: sed nunc hoc more vivitur;
Obsequium amicos, veritas odium parat:

Par. Davus philosophatur. *Ille*. Tu ne phisophetur cave.

Si, quod ego vaticinor, facis, peris miser.

Par. Ego

Par. Ego neutiquam ingenui esse puto, lingua aliud,
Aliud animo gerere: Itaque, ut respondeam
Ex animo quod res ipsa monet,
Ego utrique debeo quod nunquam possum rependere.
Antiquum est, libertatem amisisse, qui beneficium accepit.
Si ab altero stabo apertè in prælio,
Ab altero damnabor ingrati animi.
Regi tuo clam ero in subsidiis,
Ne, qui ingratum dixerit omnia dixerit.
Ille. Id, si verè facis, erit Regi meo dignissimum.
Satis habet si te fidum habet: sed, per Deos, cave,
Ne fallas, & ut Mætius periit, pereas.
Par. Ego istuc videro; res mea agitur.
Fac ut laudes hero tuo fidem meam.
Ille. Faciam, tu fac ut præstes fidem.

ACTUS II. *SCENA III.*

Ubique, Participium.

DII *Imortales!* Participium nunc ubi inveniam?
Nam omnes plateas circumversavi; per gymnasia, per myrapolia,
Per ganea, per lustra, per omnes popinas, per totum forum,
Apud emporium, in macello, in palestrâ, apud medicos,

In

n tonſtrinis ; denique ubi rariſſimè ſolet, in ſacris ædibus,
Repperiſſem ego ſanè qui ubique ſum, ſi fuiſſet uſpiam.
Nunc ubi quæram, aut quam inſiſtam viam, quærito.
Par. Ubique, ubique. Ub. quis eſt homo qui me revocat ?
Par. Nunquid novum eſt revocare cum curſum inſtitueris ?
Ego ſum quem quæris. Sta, niſi vis perire furcifer.
Ub. Quin tu peri potius : mihi nondum eſt otium, nec libet.
Dii te omnes perdant ;ubi tu dilituiſti? ubi,cedo?
Num in Pythagoræ ſpacio,extra cœlum ultimum?
Num in Plutonis tartaro, aut ſpecu Trophonii ?
Num in Elyſiis campis,aut umbris Poëtarum ſtygiis ?
Num in lymbo Patrum ? aut Papæ purgatorio, aut alio ficto loco :
Nam in vero non fuiſſe, perſanctè juraverim:
Par. Mitte quæſo nugas : quid eſt quod me velis ?
Ub. Quid te velim ? litteras habeo ſerias
A Rege Amone ; reſponſum Ubique expecto tuum.
Dum quæro ſatis diu eſt, amplius moræ res non patitur.

Par: At

Par. At interim me moraris: linguam, dum lego, reprime.
UB. Age ergo; ne moreris, tam mutus quam piscis ero.
Quam ille lentè legit! credo numerare litteras,
Nam si numerasset, nedum verba, syllabas:
Jampridem percurrisset: quam ægrè linguam contineo,
Equidem, sic sum, non vivam potius, quam non loquar.
Num satis cogitasti? num deliberasti? quid tandem das consilii?
Par. Quam vellem inter ipsos Reges, si fieri potest, gratiam
Componere? quam à cœptis deducere? non potest,
Sine magno malo, & totius provinciæ
Grammaticæ luctuoso damno, hoc bellum geri.
UB. De malo nihil ad te attinet, Rex ipse viderit.
Quid de auxilio, quod petit, responsi refers?
Par. Equidem illi pro officio omnia debeo,
Sed prudenter malo quam violenter consulere.
UB. Nihilo plus agas, quam si imbrem in cribro geras;
Laterem lavas. Atqui confestum ad arma para;
Et fac te nobis ducem: Nomini fortiter hostem præbeas:
Jam præsagit mihi animus certum illis malum.
Rideo

Rideo ante pugnam, dum animo intueor
Mutila, manca, & Heteroclita Nomina.
Par. Ego, quæ vestra sunt in me merita,
Nequeo, quin ad vos mittam meas copias!
Ub. Facis quod te decet. *Par.* Verum cum multa etiam
Nomini debeam; dabitis mihi veniam;
Si apertè in aciem non venero,
Ne, quam debeo illi extinxero gratiam.
Ub. Ut lubet. Nos de eo non laboramus, dummodo
Legiones firmas mittas, & opem fortem feras,
Inter Neutra-Passiva, fac memineris,
Ne desint nobis Prandeo, Cœno, & ejus generis reliqui,
Qui pane & potu labores prælii mitigent.
Par. Mittam sanè, quando ita vis. Ub. Jam me amas.
Par. Mittam etiam Præteritorum, Futurorum, & Præsentium
Participiorum centum Plaustra, & quia non possunt iter
Facere pedibus, addam etiam mille camelos Compositorum, & Simplicium.
Ub. O virum nobilem! juro tibi per tunicæ dextram manicam,
Si nobis contigerit victoria, te non amplius
Futurum Participium, noster totus eris.
Hoccine ergo vis ut nunciem Regi meo? nam propero?

Par. Sanè, atque ei meo nomine ſalutem dicas plurimam.

Abiit; quid eſt quod malim, quam huic igni addere ſomitem?

Sed ne ſentiant Reges; aliud oportet lingua promptum,

Aliud clauſum pectore habere: nam ea demum eſt ſapientia,

Marte quem non potes, arte vincere.

Quod ſi ex animi ſententia acciderit;

Spero fore, ut ſolus Grammaticæ potiar imperio.

Promittam utrique firmas copias,

Mittam neutri: adero in ſubſidiis.

Si violanda eſt uſpiam, propter regnum violanda eſt fides.

Sed video adventare Conjunctionem Simul.

Pereo; ſi hæc audivit homo pacificus.

ACTUS II. *SCENA* IV.

Simul, Participium.

Sim. SAlve PARTICIPIUM. *Par.* Tu quoq; ſis ſalus. *Sim.* Factus es

In tempore mihi obviam, ut ipſa opportunitas non potuerit

Opportunius. *Par.* quid rei eſt obſecro? *Sim.* Eſt quod te moneam,

Si animum pauliſper libet advertere. *Par.* Libenter equidem.

Sim. Quæ inter Principes ortæ ſunt inimicitiæ,

Non

Non ignoras. *Par*: Audivi equidem. *Sim*: quod non ſolis
Sibi, ſed nobis omnibus periculum dabit;
Id te pro tua prudentia arbitror intelligere.
Par: Intelligo ſatis: ſed inſanis quid facias hominibus?
Sim: Tuum eſt pro tuâ dignitate operam, ut pacem concilies, dare.
Tuum eſt naſcenti malo, ne ſerpat longius, occurrere.
Par: Nihil eſt facilius dictu; ſed quare meum ſit edoce.
Sim: Tu poſt Reges primus es, utrique plurimum
Debes, te uterque amat plurimum.
Res communis agitur, concordiâ ſtat noſtra reſpublica:
Illorum alter perire ſolus nequit. Omnes nos peribimus ſimul.
Par: Eſt ſane quod dicis aliquid, ſed non eſt iſthuc
In manu meâ. Non ſum mei juris homo.
Duobus ſervio dominis, alteri quantum addo, tantum detraho alteri:
Nec quidquam poſſum cum altero agere, niſi fidem apud alterum violem:
Ad nullum (fateor) magis quam ad me hæc res pertinet;
Nulli hoc bellum poteſt eſſe miſerius;

Nam quisquis illorum peribit, peribit simul
Quicquid illius ego habeo: quare te rogo
Obnixè Simul, ut aliquem huic rei despicias
Qui authoritate & gratiâ apud utrumque valeat,
Neutri debeat quidquam. Ego qui utrique debeo
Ad hanc rem nihil possum conferre commodi.
Ego, ut rem meam curem, hinc abeo.
Tu quod facis, Simul, fac quæso sedulò.

ACTUS II. | *SCENA* V.

Simul.

Sim. NÆ ille parum sapit, qui sibi soli sapit,
Qui in publicum consulit, rectè ille sibi
Simul & Reipublicæ consulit suæ;
Sed qui sibi seorsum cavet, publica negligit,
Cum publico (velit, nolit) peribit simul.
Hic fortasse ex hoc dissidio principûm,
Montes sibi stultus pollicetur aureos;
Miser, qui sua bona cum malis jungit publicis:
Quæ vita erit Participio in Grammaticæ provincia
Absque Verbis & Nominibus? sine quibus,
Neque flecti, neque in oratione consistere,
Neque sensum ordiri, neque perficere ullum potest,
Neque quidquam sapere grammaticum,
Sed regnandi cæca libido non sinit
Sua mala cernere, dum malis remedium
Adhuc relinquitur, verum ubi medentium

Manus

Manus fugerint: tum demum: sed sero sapiet:
Insanus, quisquis in eadem nave navigans
Ex naufragio speret aliquid sibi boni.
Sed surdis cano. Nemo est in tota provincia
Grammaticæ (si me solum excipis)
Qui à pacis non abhorreat artibus.
Alium alia movet necessitudo principûm:
Pronomina sunt in clientela Nominum,
Præpositiones illorum inserviunt casibus,
Adverbia Verbis adhærent, Nominibus
Interjectiones, infelix Participium
In communi luctu sua statuit solatia:
Mihi relinquitur soli pacis studium
Hanc in meas (utinam possim) leges conficere.
Equidem meo munere perpulchrè fungerer,
Ut communi sedulo, non mihi soli consulerem:
Sed hoc miserum, qui volumus optimè,
Posse minimè, & quam velle, nihil posse aliud,
Adibo tamen Reges, ne meo desim officio.

ACTUS II. *SCENA* VI.

Simul, Poëta.

Sim. LItes audio ortas, mi Poëta amantissime,
inter te, & verborum principem.
Principio, ego vos ambos hoc mihi credere vehementer velim,
Me (hujus quicquid facio) vestra causa id facere maximè:
Nam crede mihi, Poëta, Rempublicam curo, non meam.

Quæ

Quæ vos tam repentè, tam inconfideratè inceffit
vecordia?
Quæ vos ftimulat privata ira, ut rem non fpecte-
tis publicam?
Quid futurum eft vobis, vitæ fi quid alteri
Acciderit humanitùs? quē tu in oratione locum,
Extincta verborum gente, habiturum putas?
Non vides fublatis verbis fublatum iri carmina
Sine quibus mutum & mortuum Poëtam quis non
videt?
Omnem fi projicifti curam & amorem falutis
publicæ;
At faltem privata te tangat res, & decus tuum.
Po. Quid tu me cenfes, SIMUL, futilem, &
hominem nihili,
Adeo effe cæcum & rerum imperitum, ut opus
fit mihi
Confilio tuo? Ego & mihi & rei Grammaticæ
providero,
Etfi te, & tuo caream confilio. Tu fi me, quod
fimulas,
Amas: ad provinciam tuam redi, & copias, quan-
tum potes,
Tuas inftrue. Eft nunc, ubi amorem probem tuum.
Sim. Equidem (ut ingenuè fatear) homo fum
nullarum partium.
Utrique fervio, utrique cupio, & Verbo & No-
mini.
Si quid in commune poffum, paratus fum confu-
lere.
Alteri

Alteri non tam cupio benè, ut alteri cupiam malè.
Ego nomina, si quando est opus, & verba copulo,
Communis servus sum totius Grammaticæ, sed non studeo
Partibus, nisi fortè partium lites possum componere.
Sed me quæso vide: fac te verborum gentem funditus
Posse perdere, quis relictus rectis tuis transitus,
Dic sodes, in obliquos? quod personarum vinculum?
Verbum si perdis, peris ipse: consilium in melius refer:
Sine te, quæso, ab hâc perniciosa deduci sententia.
Po. Multum te fallit, SIMUL (ut video) tua pietas,
Sed quia scio te bonum esse virum, volo tibi quid habeam
Exponere consilii; ne quid me putes in rempublicam.
Nihil ego magis esse salvum nec cupio, nec volo:
Non mea salus magis mihi cordi, quam totius provinciæ,
Totam verborum gentem delere non est consiliũ.
Tantum volo armis, fame, flammâ, & cæteris belli malis
Eo redigere; ut mihi serviant necessario.
Præterea, sunt mihi Præpositiones genti meæ fidissimæ;

Quarum aliæ Accusativos, aliæ Ablativos regunt;
Una etiam in Genitivos plurales feratur tenus.
His accedit Participiorum natio, quæ casus mihi
Debent, & genera. Hæc libenter verborum fungentur munere.
Nonne vides, ut jam in Ablativo posita,
Verbi Substantivi vicem, omissâ Conjunctione suppleant?
Hæc, mihi crede, satis sunt provisa, tu, quæ nostra est provincia,
Reliqua nostræ permitte fidei. *Sim.* Satis scio te
Esse providum. Sed plus (quod aiunt) vident oculi quam oculus.
Tu, mi Poëta, si sapis, amicos adhibebis in consilium.
Non tamen facile potest Verborum & Nominum familiaritas
Et consuetudo divelli, sine summa pernicie Grammaticæ.
Deinde novas leges sancire, nova cuique munera
Dividere, res est tanti laboris, & negotii:
Ut nec dies, nec noctes vacuus sis à laboribus;
Nec liberas sis habiturus horas ad somnum, & cibos;
Adhuc, cum jam tanto labore carmina conficias;
Cum vix suppetant verba quibus rem describas splendidè,
Quid futurum censes, extincto verborum grege?
Vide, quæ tua est prudentia, quantis torqueare molestiis. *Po.* Sunt

Po. Sunt ista quidem vera, nec tu mihi vana consulis:
Sed eo progressum est, ut non possim sine dedecore
Pedem referre. Id si possim libenter sanè velim.
Sim. Visne ergo ut cum verbo agam, si queam
Ullo modo, ad æquas & honestas leges utrique, flectere?
Po. Sanè; gratiamque maximam sum habiturus tibi.
Sim. Meritò te semper amavi Poëta, & nunc amo plurimum.

ACTUS II. *SCENA* VII.

Simul, Amo.

Sim. INsanum, magnum molior negotium,
Metuoque ut hodiè possum emolirier;
Nam ex amore pristino Amorem audio versum in odium,
Ut amoris nullum retineat vestigium.
Adibo tamen, & quod possum experiar.
Amorem summum suum, & Verborum Principem,
Plurima salute impertit amicus SIMUL.
Am. Facis tu SIMUL, quod te decet, sed ubi milites.
Sim. Si me audis, AMO, quod faustum felixque sit tibi
Et tuo regno, non opus est milite.
Ego & tuus sum, & Poëtæ servus;

Agam

Agam in commune, quod communem ſervum decet,
Ut conſulam. Video quantum redundet mali
Ad utrumque, ex hoc bello; & me pœnitet.
Am. Quid tibi hanc rem curatio eſt aut mutatio?
Niſi abis, & milites quamprimum pares tuos
Mihi in auxilium, fruſtrà rogas:
Sim. Salutem precor tibi; ut ſis propitior;
Nam peſſimè iſthuc in te atque omnes tuos conſulis:
Am. Quid ais omnium S. niſi actutum fugis, feres
Infortunium magnum; depexum, adeo
Exornatum reddam: ut dum vivas ſcelus.
Hujus loci, dieique, meique, ſemperq; memineris.
Ego, ſi neſcis, Poëtam amavi pridem:
Nunc tantum odi, quam qui maximè,
Sic fit: ita nunc vivitur: totus ego
Vel amoris, vel odii incendor flammis,
Nihil medii. Proin tu, niſi perire vis,
De pace tace, de Poëta ſilentium:
Sim. Væ miſero mihi, væ civibus grammaticæ!
Quo me vertam? aut quid nunc denique faciam!
Nulla nunc reliqua ſpes, nullum præſidium
Salutis; de nobis video actum penitus,
Et noſtrâ republicâ: ſed volo aliquò
Divertere, ne tanti ſim particeps mali,
Aut tantæ ſpectator miſer miſeriæ:
Utinam falſus, ac mendax inveniar vates!
Ac non tantum nobis impendeat mali.

Si

Si non inexpectatum aliquod remedium
Intervenerit, vos nunc postremum video.
Valete omnes, & meas partes testamini.

ACTUS III. *SCENA I:*

Ille, Poeta, Ego Dux, Cis Regina,
Papæ Dux Interjectionum.

Ille. POstquam legationem obivi meam,
AdRegẽ redeo. Sed eccum ipsum video.
Regem suum, regum omnium invictissimum,
Verborum juratum hostem, salvere jubet
Ille servorum omnium observantissimus.
Po. Gratus ades Ille. Adiisti quos volui,
Et mandata ad illos pertulisti mea?
Ille. Adii, pertuli, feci, effeci, vasa jube
Pura apparari ad rem divinam cito,
Agnum afferri purum, pinguem, & propitium.
Po. Cur? *Ille.* Ut sacrifices. *Po.* Cui Deo?
Il. Mihi:
Nam nunc ego sum tibi summus Jupiter,
Salus, item lux, gaudium, vita.
Proin para tu: ut hunc Deum saturitate facias tuum:
Po. Esurire mihi videre. *Il:* Mihi esurio, non tibi,
Po. Tuo arbitratu, sed facile patiar. *Il:* Vin' scias
Quid boni portem? pinguè mihi litares.
Po. Si quid boni est. *Il.* Ergo accipe lætitiam
Quam fero, adsunt tibi in auxilium copiæ, mea opera,

Quæ

Quæ hostes fundant, lacerent, dissipent,
Edant (si placet) carnes, bibant sanguinem;
Et, quod tute maximè cupis, egoque volo,
Te totius dominum faciunt Grammaticæ.
Po. Summam voluptatem narras: sed ubi sunt?
Ego. Adsum tibi, Poëta Rex invictissime,
Paratus ad omnia quæ mihi imperas;
Etenim sum oriundus ex familiâ
Tuâ, propinquitatis memor & officii.
Po. Laudo constantiam, facis tu quidem quod te decet,
Et quod summam à me merebitur gratiam:
Sed ubi milites. *Ego.* Ego negotium dedi
Legatis meis *Tuide* & *Suide*, hominibus sanè fortissimis,
Exercitũ ut conscriberent, naves conscenderent,
Et huc ad me continuò convolarent sine morâ;
Illi imperata faciunt; Possessiva, Gentilia,
Relativa, primitiva, derivativa, cum articulis.
Confestim armant numeris, personis, casibus, figuris.
Ego interea ad te transcurri, de voluntate tuâ ut cognoscerem.
Po. Rectè fecisti, ad portum abi & præstolare tuos,
Advenientes in castra ducito. Ego mox adero.
Ubi reliqui? *Cis.* Æternum vivat Poëta Rex meus.
Ecce adsum cum meis fidissimis Amazonibus;

Ne quid te rerum nostrarum lateat,
Multum me, verbum ad partes sollicitavit suas;
Et ut ingenuè fatear, quod res est, illi debeo
Aliquid. Neque ignoras dedisse, ut verbis suis
Præirem, & ad multas res signandas ducerem:
Hujus ille à me reposcit mercedem beneficii,
Ut illius partes sequerer, & nisi deberem plura
Tibi, paruissem: tu me facis participem regni tui,
Dasque mihi tribus præesse casibus.
Non permittam, ut me ullum tempus arguat ingrati animi,
Po. Agnosco quæ dicis vera esse omnia, CIS fortissima,
Et quos tibi dedi honores, eos puto locasse optimè
Quod si nobis fortuna (quod non dubito) faveat,
Honore à me faxo afficiaris, ut mereris, duplici.
Redi in castra, & milites fessos de via refice.
Cis. Faciam. *Po:* Vide, ILLE, ne quid desit, quod CIS suis
Putet necessarium, si non suppetit, sume de meo:
Atque voca ad tribunal nostrum reliquos, ut intelligam
Universi vires exercitus: *Il.* Heus Interjectio:
Ubi tu malum latitas? Rex te vocat. *Pa:* Hui, Hei, Hoi,
Apagete, *Po.* Quid tu gemis? *Pa:* Quia quorsum
Hæc arma pertineant non video:
Sed Papæ! quid hoc hominis tam splendidi?

At,

At, at, Rex meus eſt Poëta, neque præviderami.
Salve Poëta, Grammaticæ ornamentum, & decus.
Po. Et tu ſalve Papæ mirandiſſime. Scis quid mihi obtigerit?
Pa. Audivi, ſed miror magis quam credo, Papæ, Papæ, Papæ,
Po. Amo Verborum Rex quem ante, ut nôſti, feci plurimi,
Mihi hodiè in convivio injurias intulit indigniſſimas.
Pa. O hominem audacem & impotentem! *Po.* Hunc armis
Statuo ulciſci. *Pa:* Euge, Facis ut virum fortem & magnanimum decet.
Po. Noſti quid te volo agere? ut dolores tuos
In hominem mittas. *Pa:* Faciam ſanè ut cantitent,
Hui, hei, hoi, væ miſeris nobis, quanta de ſpe decidimus?
Il. Et merito namque efficiemus ut volitent
Ad Cœlum brachia, pedes, capita illorum? *Pa.* Ha, ha, hæ,
Dici non poteſt quantum ſim riſurus tanto ſpectaculo.
Po. Redi in caſtra, & triumphum cane, victoria eſt in manibus.
Pa. Mars evohæ, Io triumphum, Io triumphum.

ACTUS

ACTUS III. *SCENA* II.

Ubique, Amo, Ædepol Dux.

Ub. EVasit sibi sanè & suo tempore:
Nam si prehendissem, docuisse graviter,
Quid sit triumphum canere ante victoriam.
Am. Quid nunc agimus socii? unde incipimus?
Nam pugnare certum est *Ub:* quid (ais) agimus?
Quid aliud quam prandemus: nam annus est, postquam
Edimus. *Am:* Semper animus tibi in patenis.
Ub. Sanè, non libentius usquam vivitur.
Æd. Apagete cum tua gula, cibi barathrum:
Nos quod venimus, agamus. *Am:* quid consulitis?
An ut ad Poëtam mittamus, adque prælium
Provocemus? nam certum est de victoria.
Æd. Ita me dii, deæq;, superi, inferi, medioximi;
Ita me regina *Juno*, & *Pallas Jovis* filia;
Ita me *Ops Jovis* mater, & *Saturnus* pater;
Ita me juvent *Neptunus*, & *Pluto* fratres ejusdem *Jovis*;
Si Poëta comparetur cum viribus tuis, nihil est:
Nam, quæ superbissima sunt ex Nominibus illius,
Tantum habent sex Singulares satellites,
Et totidem Plurales: præterea, bona
Pars militum illius verborum est soboles,
Quæ in parentes tam ingrata esse non potest,
Ut enses stringat in illorum viscera.
At vero cum tuas recenseo copias,

Deos Immortales! quam infinita res eſt!
Imprimis ſingula Verba habent ſex Modos;
Deinde, ſinguli Modi quinque Tempora.
Tempora autem tres perſonas in Numero
Utroque, quæ centum & octoginta efficiunt;
Cum integra illius comparanda provincia:
Hæc per verba ducantur ſingula.
Hui! nullæ vires comparandæ cum tuis:
Nec fruges conſumere nati, numerus imbellis ſu-
mus.
Activorum Verborum gens eſt fortiſſima,
Paſſivorum natio etiam multa poteſt;
Frigoris & inediæ juxta patiens,
Quæ eſt fortiſſimorum verborum, & militum,
Prima laus. *Ub*: Sunt hæc, Dux inclyte, veriſſim-
Neque enim, ſive vires ſpectes, ſive numerum,
Sunt ulla arma comparanda cum tuis.
Habes, præter hos, quos ille recenſuit, ingentes
Cimbrorum & Saxonum copias,
Virorum fortiſſimorum, quos ego genui
Ex meâ conjuge Nuſquam, Ubiquitarios
Vocant, gentem ſanè bellicoſiſſimam,
In lecto qui putant indecorum mori,
In armis occumbere ſplendidiſſimum:
Horum Angliam alteri occuparunt;
Alteri Romanos auſi invadere antiquitùs.
Æd. Caſtor, ecaſtor; Hercule, meherculè, Po-
Ædepol:
Oportet valdè mirandos eſſe homines,

Qui nusquam, & ubique parentes habens.
Am. Placet ergo, ut legatum mittamus aliquem,
Qui, quid habeamus animi nunciet,
Bellum toti genti indicet nominum.
Æd. Deus fidius, medius fidius: nullum consiliũ
Potest rectius, aut ad honorem & decus
Splendidius dari. *Am.* Eamus igitur,
Et videamus, intus quis sit maximè
Ad hoc munus, & officium idoneus.

ACTUS III. SCENA III.

Traulismus, Solœcismus, Barbarismus, Cacozelus.

Trau. LÆtemur nos,
Lugete vos,
Miseri Grammatici.

Bibamus nos,
Perite vos,
Miseri Grammatici:

Edamus nos,
Esurite vos,
Miseri Grammatici.

Sol. Num non licemus per regum dissidias
Liberaliter quodcunque venit in os loquere;
Ego nunquam curavit floccos Grammaticales regulas:
Sed ego accepit de severus priscianus bonum remedium,
Quia ille vapulavit me millies in Scholis.

Ego nunc inter sandalibus meis frangam illum
caput,
Tam tuber ego fecisti quam fungus est.
Bar. Ego certè bonum remedium de illo accipiam,
Nam ille nimis curiosus pro me fuit semper:
Nam quamvis ego loquebar congruè,
Tamen ille me vapulavit, quia dixit, me loqui
barbarè,
Jam quia regnum ejus est perfectum gaudio.
Cac. Lætitia certè est in cordibus meis,
Quando videbo illius sanguinare caput
Tantum, quantum ille fecit sanguinare nates meas.
Tra. Væ, væ, væ, illis pediculosis Grammaticis,
Nos ita illorum provinciam depeculabimur,
Ut nihil quod edant, nisi pediculos,
Qui nos hactenus ederunt, habeant.
Væ, væ, væ, illis pediculosis Grammaticis.

Bellum atrox gerant; Fove lætos jocos,
Bellum triste ferant; Sterne lætos focos.
Bello tristi mœreant; Potitemus gnaviter:
Bello tristi pereant; Cantitemus suaviter.

Edamus abunde: Pereant illi miserè,
Bibamus fœcundè: Ut nec licebit vivere;
Vivamus jucundè: Nec res nec spes suppetat,
Nam nunc habemus unde: Omne malum subeant:

Bellum atrox fero: Væ Prisciano,

Bellum

Bellum triste gero: Væ tibi Donato,
Bellum nominale: Diomedi, Servio,
Bellum & verbale. Bellum atrox fero.

ACTUS III. SCENA IV.

Amo, Sodes.

Amo. NOn est tibi ignotum, quòd omnium aures & animos
Jam diu occupavit, quibus me Poëta convitiis incesserit
In convivio modò; ne eam inultam ferrem contumeliam
Ad Senatum retuli: Iis visum ferro, fame,
Flammâ vindictam de homine fortiter expetam.
Tu, qui natus es ad provocandum ingenio,
Visus es nobis ad hanc legationem obeundam
Maxime idoneus. *So:* Tu si jubes, ego illius nil metuo
Furores. *Am:* Equidem volo, & jubeo, SODES, &
Impero. Tu me sequere, ut intus mandata accipias.

ACTUS III. SCENA V.

Simul, Sodes.

Sim. O Infelix hoc sæculum! O ætatem miseram!
O insanos homines! O cæcos sui mali!
Quæ istos agunt intemperatæ intemperiæ?
Quæ ferunt infernales furiosæ furiæ?

Quo ruunt in ſuam pernitiem præcipites?
Quantos in ſuos moliuntur montes mali?
Verborum gentem vult delere nominum ſuror;
Nominum Nationem vult extinguere verboru
amentia:
Ac ſi ſublatis verbis regnare poſſint nomina:
Aut potiri rerum verba, ſublatis Nominibus:
Ac ſi non amore vivant; Moriantur diſcordiâ.
Quis rerum tam imperitus, tam cæcus, qui neſci
Sine verbis non poſſe in ſe tranſire nomina:
Verba eſſe nuda niſi adhæreant Nominibus?
Ex meris verbis nulla oratio; ex nominibus
Meris nullus ſenſus; ex mutuâ conſuetudine,
Ex horum concordiâ & complexu mutuo,
Omnis orationis planæ plena complexio.
Non eſt, quam iſti inceptant ſtulti, pugna nova;
Audiviſſe memini veterem ex majoribus
Hanc fuiſſe contentionem: Sed de conſilio
Prudentium, cùm res ſpectaret ad arma, compo-
ſitam
Litem fuiſſe, & conventum in has perpetuas leges
Ut Recti Nominum Verborum Perſonæ & Nu-
mero
Præeſſent; Verbum Obliquos Caſus Nominum
regeret:
Verbum in ſuos Infinitos; Nomē tranſiret in ſuo
Genitivos: ut partes reliquæ ad hæc munia,
His ſervirent ducibus. Hæc ad hunc manſeru
diem.

Nunc stulti isti ad eosdem relabuntur scopulos,
Ad idem impingunt saxum: nec ullis obtemperant
Consiliis, se mutuis vulneribus
Eunt perditum: nec patiuntur corrigi.
So. DEUS bone! quantum intus variatum est consiliis?
Alius censet non mittendum esse belli nuntium:
Alius inhonestum esse invadere imprudentem:
Alius mittendû esse, & æternum Poëtæ silentium
Indicendum: alius non perdendam esse artem poeticam.
Quid omnes vobis referam sententias?
Videtur verum esse, quod vulgò dicitur:
Tot sententiæ quot homines: tot sensus quot capita.
In hoc unum omnes unâ voce congruunt,
Domandam esse bello nominis superbiam,
Et mihi tandem negotium dant ut bellum denuntiem:
Si. Heu, heu, quo me vertam? aut quid inceptem consilii?
Heus, heus SODES, quo tantoperè properas?
So. Quo me misit Rex & Dominus meus,
Ut atrox bellum indicam Nomini.
Si. Noli, mi SODES, si me amas facere.
So. Egone ut Domino non paream meo?
Si. At charior tibi debet esse respublica;
Corrigendus Dominus rectis consiliis.

So. Tu,

So. Tu, qui ſapis, conſule; certum eſt mihi
Authoritatem Domini non defugere.
Si. Heu perit res, heu perit penitus!
Hîc neque conſilii neque auxilii eſt ulla copia.
Reſtant quatuor exorandi Grammaticæ judice[s]
Priſcianus, Diomedes, Donatus & *Servius.*
Res illorum agitur: ad hos provocare certum eſt,
Si quid adhuc authoritatis relinquitur.

ACTUS IV. *SCENA* I.

Sodes Legatus Verbi, Ille, Poëta.

So. HÆc, opinor, ſunt caſtra hoſtium: adeon[e] hominem
Furioſum? Eccum ipſum; nihil quidquam op-portunius.
Amantiſſimus ſuorum, Rex Amo, & tuis infeſtiſ-ſimus;
Dux atque imperator belli inviċtiſſimus;
Herus indubitatus, & Rex totius Grammaticæ
Poëtæ Nominum tyranno peſſimo, pro priſtin[a] ſalute
Mittit ferrum, famem, flammam, peſtemque peſ-ſumam.
Il. Nugæ ſunt quas blattis, nec quidquam timori[s] afferunt.
Po. Quis tu es, qui audes nos laceſſere?
So. SODES ſum, de gente Adverbiorum, qui te ſodes, Sodes provoco.
Po. Hanccine verboſa nobis de gente ſalutem

Mitti[t]

Mittit Amo? tantine putat sua verbula pendi?
Verba movent timidos, nil fortia pectora terrent:
At nos pro verbis illi ferrumque, famemque
Mittimus, & flammam: vel si quam forte salutem
Cerberus ex ima dicat Phlegitonte, vel atris
Horrescens Hæcate colubris, vel quicquid avernum
Incolit horrendum, squallens, deforme, cruentum.
Hanc putet ex animo nos nos dixisse salutem.

Il. SODES, cape hanc salutem & refer tuis,
Insanum hominem incendisti furore Poëtico.
So. Imo relinquo vobis, vos quā peperistis, tollite.
Il. Numquid valet Rex tuus Amo? *So:* Invitis vobis rectè valet,
Et vestro magno malo. *Il:* At infortunium ab amico
Dicas, volo. *So:* Fortuna favet illi, ut tu pendeas,
Et tui pereant: neque salutem vestram moratur,
Quibus est damnatus Tartarum. *Il:* At tu male vale,
Mi SODES. *So:* Et tu, mi Illide, malè peri.

ACTUS IV. SCENA II.

Poëta, Ille, Cu, Ego, Papa.

Po. VIdetis, commilitones fortissimi,
Quam indignis, Amo, me miserum lacessit modis:

Unum tantum relinquitur, ut quantum possumus
Accingamur ad prælium. Nunquid placet?
Il. Nunquid placet? num tu de tuorum adhuc
Dubitas voluntate? turpe fuisset non progredi:
Progressum pedem referre turpissimum.
Equidem æternum famem malim meis faucibus,
Quod ego malum malorum omnium maximè metuo,
Quàm te, in te, & tuos tantum admittere dedecus
Cu. Quin tu (ego de nobis nihil prorsus dubito)
Audi, & certam tibi pollicere victoriam.
Ego. Audi, mi Poëta, jam opus est viribus, non consiliis.
Pa. Tu mihi Rex si tantum audis: ego doloribus
Omnes tibi tuos hostes conficiam.
Mittam in eos hui, hei, hoi, frangicordios.
Po. Nihil ego metuo, neque de vestra voluntate
Dubito, aut nostris viribus. Ergo tu Cu,
Cum tuis Amazonibus in dextero
Cornu curabis, in lævo Egonides;
Papæ cum suis doloribus agmen medium
Tenebit, ut terrorem hostibus injiciat
Non parvum: Ego in secunda acie curabo;
Ille cum Adjectivis erit in præsidiis.
Sed miror non adesse Participium:
Cùm venerit ille cum præsidio jungatur.
Nunc, commilitones fortissimi, oratione non est opus
Ut vos animem: Omnis spes est in manibus:

In

In pedibus infamia aut turpe dedecus.
Mementote cum Verbis esse prælium
Vobis, quæ non virorum, verum mulierum
Sunt arma. Vos Verba in fugam verberibus
Vertite: Hoc unum facite, Memineritis
In fuga plus esse, quàm in prælio periculi:
Pugnate ergo fortiter, hostes fundite,
Pellite, vertite, fugate, vincite,
Speculator ille quid rerum gerant,
Nos interea instruemus aciem.

ACTUS IV. *SCENA* III.

Ille, Ubique.

Il. QUis hic homo, qui nobis venit obviam?
Si non inverti me valde fallunt oculi,
Ubique est, homo mei juris atque loci,
Qui semel pransus est duo jugera tritici,
Sex dolia vini, duos boves, decem oves,
Præter gallinarum, perdicum, Palumbium,
Coturnicum ingentem gregem.
Ub. Ille demne video, Parasitum nominis?
Ipse est: adibo hominem: Salve barathrum
Ciborum, ferculorum totorum helluo.
Il. Et tu, jurate Bacchi hostis & Cereris,
Malè peri, quando nos una mensa non capit.
Ub. Haud malè salutem dicis: sed tu peri potius
Siquidem periundum est alteri.
Il. At tu imprimis peris, UBIQUE, si me consulis;
Ego tecum non possum valere amplius,
Sequar

Sequar ad interitum. Nunquid esuris?
Ub: Quid rogas? numnam fame perire cupis?
Il: Malo saturitate. *Ub:* Credo; sed fame per[illegible]
potius
Quisquis Poëtæ servit famelico.
Il: Quid, qui Amoni misero? Sed quid agitur
Apud vos. *Ub:* Focus struitur quinque millia
Longus, latus decem stadia. *Il:* Tu quid ais?
In quem usum? *Ub.* Ad coquendum quicqui[d]
terrestrium,
Volatilium, aquatilium gens nominum alit.
Il: Cui ventri? *Ub:* Nostro. *Il:* Credo: nam
quam sit capax
Cibi venter, jam totos decem annos scio.
Sed heus tu! quid nobis relinquitis? *Ub:* famem.
Il: Hui, tantum famem? Cœnam narras miseram.
Ub: Si quam vis, miseriorem habebis coquum
Paratum,
Condum, & Oeconomum etiam.
Il. Habeo gratiam, debeo sane tibi,
Et, quod grati primum est argumentum animi,
Dabo quam possum operam, ut rependam brevis-
sime.
Sed, heus Ubique, quid captatis consilii?
Delere nos miseros vultis funditus?
Ub: Funditus, ut nullum vestigium nominum
Linquamus: nam nihil aliud estis quàm nomina.
Nos verò, vobis extinctis, alia fingemus
Nova, quæ nobis pareant æternum decus.
Il: Contr[a]

Il. Contra naturam mihi ſapere videmini:
Nam ſublato Poëtâ quis amores canet?
Aut quis amore amicam placebit, aut tollat laudibus.
Ub: Nos id videbimus, id veſtra nihil refert.
Il. Vide etiam ne quidquam & ſerò pœniteat:
Nam multa facimus temerè quæ infecta eſſe volumus,
Quando infecta eſſe poſſunt nullo modo.
Ub: Vos mortuos, nunquam erit, quando nos velimus vivere.
Il: At nos adhuc vivimus, vobiſque mortuis
Vivemus; facilius eſt nomini ſine verbo,
Quam Verbo ſine Nomine vivere.
Habemus firmas copias, regem invicto animo,
Qui Amonem non pluris quam muſcam facit.
Ego te, Ubique, brevi nuſquam fecero.
Ub: Magnifica vero verba. *Il*: Nos verbis verba linquimus;
Vos datis verba, nos autem verbera.
Ub: Paſſiva ſcilicet. *Il:* Activa, Activa ſenties:
Ub: Heus, heus Ille, unum te volo. *Il*: Dic quid eſt,
Ub: Abi citò, & ſuſpende te, ne pereas in prælio.
Il: Non convenit, nec mihi vacat ad eam operam,
Tu, ſi cupis, vaco tibi & tuo hero, habetis paratum carnificem.

ACTUS

ACTUS IV. SCENA IV.

Amo. Aedepol, Ubique.

Am. NOn me latet, Milites, verba virtutem non addere,
Neque oratione fieri fortes, quos natura genuit timidos:
Sed de virtute vestra nihil dubito,
Ea mihi spectata est satis jam diu, scio
Quàm fortes & fidi sitis. De vestris ut dicam hostibus,
Diversa est ex diversis gentibus hominum colluvies:
Pronominibus vanis, Interjectionibus timidis,
Præpositionibus timidis, & Nominibus inanibus,
Animis inter se incertis, & voluntate ambiguâ:
Vos contrà, unius gentis cives, quibus idem est utile
Et inutile, quibus vita & mors communis,
Patria una, unus Imperator, periculum unum, una salus;
At unam oporteat esse voluntatem, unam ad pericula
Ferenda, superanda, alacritatem semper in prælliis,
Metus periculum, audacia salutem fert. Pergite
Atque imbelles hostes, servos vestros, qui in Dominos
Arma capiunt scelerata, sternite, fundite,
Vultum vestrum mihi credite nunquam ferent.

Gloria

Gloria, victoria, res & spes sita sunt in manibus.
Audenti decus, timenti proponitur dedecus.
Æd: Ita me *Castor* & *Pollux*; ita *Juno* servet
& *Jupiter*;
Ut ego hodie nominum manipulos fugabo ad tartarum,
Et in Cocyto amne submergam miseros:
UB: De nobis jubeo esse securum, junge mihi Edo
servum tuum,
Tibi nominum turmas omnes solus edam.
Am, Novi equidem virtutem satis esse vestram.
Tu ÆDEPOL, aciem
Instrue. Vide tu, Ubique, quid hostes rerum gerant:
Ego post principium signum dabo omnibus.

ACTUS IV. *SCENA V.*

Ubique, Edo, Simul, Ille.

UB. HAud stultè sapit quisquis ante cavet
quàm doleat:
Nam nos satis periculis objicimur
Soli, tam longe ante legiones. Si quid mali
Nobis acciderit, nescis quantum Respublica
Damni ferat. Extincta edendi facultate perimus
fame,
Et me sublato perit etiam, qui tibi fidelem navet
operam.
Ed: Providè sane ego mihi videro, tu si liber
Solus peri; sed heus! unum est neglectum nimis

A nobis,

A nobis, sumus hic soli sine viatico,
Periculum est ne hic in montibus periamus fame.
Ub: Istuc nihil est pericli, huic ego malo
Subveni satis, nunquā sum ventris tam negligens:
Meo satis ventri habeo quod sufficiat,
Tibi, qui nihil aliud facis quàm edis, nunquam deest
Quod edas, sed heus tu, vide quam sim condus optimus.
Ed: Et promus etiam. Ub: Promo mihi non tibi,
Tu me, quam scite edam, vide. *Ed*: utrique id sufficeret,
Me si non permittis simul edere, fugiam ne tu quid edas.
Sed quid hoc hominis qui fugit ab exercitu?
Hac tu serva, ego illi me objiciam.
Heus tu bone vir! quis tu es, aut quo fugis à prælio?
Sum. Ego Sum, si nescis, nil pudet nomen profiteri meum:
Sed tu, qui non alius es quàm Edo, quid tibi mecum?
Aut cur tibi respondeam quorsum abeam?
Ub: Quia sic est libitum aut responde aut morire.
Sum. Ne Hercules quidem contra duos, malo respondere
Bis quam mori semel. Magna mihi affinitas
Cum Nominibus Substantivis, his subsum solis,
Nec his sublatis est quidquam cui subsum aliud;
Ego

Ego hæc & me perire non possum pati:
Ideo fugio in commune ut consulam.
UB. Quid ais omniũ? tibi id licere impune putas?
Sum. Si quid est, quod dem vobis, sinite ad Substantiva
Ut transeam, & quod edatis abunde dabo.
UB. Tu ut substantiva des nobis transfuga,
Dentibus quæ sunt destinata nostris? *Il.* quid
Hominum? quid hoc? paratæ mensæ? præda hæc destinata mihi,
Vos substantiva esurite, st, ego hæc interea edam.
UB. Tu EDO serva hunc magnâ diligentiâ,
Liber captivus avis fere consimilis est,
Semel fugiendi si data est occasio
Satis erit, nunquam post illam possis prændere
Sum. Si non est, quod dem vobis, mene vultis ut dem in pedes?
Ed. Si dederis, erit extemplò mihi quod dem tibi.
Sum. Avis me fere consimilem faciam.
Ed. Ita ut dicis, nam si faxis te in caveam dabo.
Su. Satis est verborũ, quid vultis me inanem dare,
Quidvis malo quàm perire. *Ed:* Sine me precium
Hoc ferre Ubique, homo es, socius es. UB. Sino.
Ed: Quia es inanis, neque alieni quod des habes,
Quid mihi de tuo ob libertatem largiri lubet.
Sum. Ego tibi Præsentis Indicativi mei largiar
Tres personas: Es, est, estis; Imperativi duas
Formas: Es, esto; este, estote. Secundi modi
Imperfectum totum, ut pro ederem & cæteris

Dicas impunè, essem, esses, & cetera.
Ed: Adde Infinitivum esse, & liber esto: Sum: Ad
do. Vale.
Mementote jam id quod ego dedi nihilomin
esse meum.
Ub: Hem! mensa vacua est; perimus miserè m
seri.
Quid hoc (malum) rei est? quod nos odium pe
diderit?
Ed: Miror sanè, nemo hic homo fuit; sed qu
cibi
Venter tam capax qui tantū tam citò consumer
Ub: Actum hodiè de me est, sed potesne
Drachmam unam mihi dare quam cras tibi re
dam.
Ed: Vix, herclè, opinor si me opponam pignori
Sed quid de drachma facere vis. Ub: Resten
volo emere.
Ed: Quamobrem? Ub: qui me faciam pensilem
Certum est jam de me supplicium sumere,
Qui tantum bolum amiseram è faucibus,
Hoc flagitium non me sinam, ut impunè feram.
Ed: Quis mihi drachmam reddet si dederim?
Tu; si ita certum est? Per me pende, & peri,
Ego ne drachma mihi simul pereat cavero.
Jam ventum est in verum periculum famis,
Ego ad meos redeo. Ub: Et ego me suspendam
paululum,
Saltem dum hæc à me abscedat ægrimonia.

ACTUS

ACTUS IV. SCENA VI.

Simul. Priscianus.

Sim. AD te venio, ſpem, ſalutem, conſilium, auxilium expetens.

Pr: Neque pol conſilii locum habeo, neque auxilii copiam.
Sed iſthuc quidnam eſt. *Si:* Niſi tu & collegæ ſuccurritis,
Actum eſt de Grammatica. *Pr:* Quid ais de Grammatica?

Si. De Grammatica dico, tantæ tempeſtates litium
Ortæ ſunt ſubitò inter Poëtam & Amonem,
Ut nil niſi de bello cogitent,
Et moliantur interitus alter alterius.
Ego ut gratiam reſtituerim feci officium,
Mea tam parum potuit apud illos oratio,
Ut jam ventum ad manus putem.

Pr. Me miſerum! quid ego audio? nunquid verum prædicas?

Si: Verum prædico, & ipſe audivi quod dixi ſingulis;
Sed ſurdis cecini; laterem lavi, Poëta erat æquior,
Amo minatus eſt mihi malum. *Pr:* Perimus penitus,
Sed cur ceſſo collegas convocare meos
Ut huic ſubito ſubveniamus malo.

ACTUS V, *SCENA I:*

Priscianus, Diomedes, Donatus, Servius, Simul

HEus DIOMEDE, & te SERVI, & te DONATE volo,
Vestra interest, vestra res agitur. Nunquid
Audivistis istius? ad me venit SIMUL,
Vir probus & prudens, & rei Grammaticæ amans
Is ait inter Verbū, & Nomen simultates maximas
Recens natas, quæ Grammaticam pessundabunt
Nisi nos maturè occuramus malo;
Fecisse se officium: adiisse singulos,
Compellasse, monuisse, orasse, ut meminerint
Quorsum pertinerent arma civilia:
Non magis comovisse, quàm si essent lapides:
Rem spectare ad prælium: jam ventum esse ad manus:
Metum esse, ne succurramus serò nimis.
Di. Itane desipiunt? Itane desæviunt principes
Eone processerunt vecordiæ, uno die ut perdant
Tot sæculorum labores. *Se:* Pereant illi potius
Di: Quid est, SIMUL? unde orta est contentio
Si: Ex vino nata est, unde omnia ferè mala.
Neque Bacchæ bacchantur in Bacchanalibus
Furiosius, quam isti de principatu inter Cyathos
Rixabantur, & post Cyathos digladiabuntur.
Verbū suum, Nomen suum esse orationis imperi
Asserebat; sed lentioribus studiis.
Verbum contendit pendere à se nomina:
Nomen verba à Nominativis suis.

Hi

Hinc ad jurgia ventum est, inde ad convitia,
Et quæcunque mala, ira atque offensus animus
In eos solet, quibus succenset vomere.
Tandem discessum & sævè omnia alter alteri,
Minarentur, intentarentque interitum
Alter alterius. Post illa nihil pro sanis egerunt.
Ego imprimis Poëtam adii, & eò tandē perpuli,
Ut sibi, suisque prospiceret laboribus:
Amo vero nihil audiebat æqui, nihil
Nisi cædem & sanguinem spirabat, & mihi
Omnia, ni tacerem, minatus est malè mala.
Do: Hoc gliscit, hoc jam serpit latius malum,
Nisi maturè occuramus perimus funditus:
Quid censetis? quid primum fratres facietis?
Di: In summis periculis summo opus est consilio,
Deliberandum est diu, quod statuendum est semel;
Ubi corrigendi minima copia,
Ibi peccandi maxima licentia.
Periculum toti Grammaticæ imminet provinciæ;
Id cavendum ne accersimus, dum nitimur,
Amoliri malum. qui non prudenter consulit,
Sæpè incurrit imprudens in contrarium.
Est demandatum nobis à Mercurio,
Literarum & linguarum præside,
Non Grammaticæ imperium, sed judicium:
Esse judices jussit litium omnium,
Aliena reddere Dominis: suum
Cuique. Non sunt nobis arma, aut opes,
Quibus rebelles cogamus in ordinem.

Duo relicta sunt tantum remedia:
Primum, si nobis recta consulentibus
Parere suâ sponte, sine vi velint:
Alterum, si id nequimus, ut Mercurium
Accersamus, qui hanc nobis dedit provinciam.
Se: Sapienter tu quidem, Diomede, ut omnia.
Primum, de nobis faciamus periculum,
Ut non defuisse Mercurius videat
Nos officio nostro. *Di:* Rectè consulitis,
Eamus, & præcones mittamus citò.
Qui imposita ad eos intrepidè ferant.

ACTUS V. *SCENA* II.

Quamvis, Tamen, Præcones.

Atrox sane adimus periculum, metuendum malum
A malis, qui in se sæviunt, nequiunt nobis parere.
Ta: Si Principis iram timent, nobis nullam audent injuriam
Intentare. Si non timent, fortis est perire
Ut pareas ei, cui non parere summũ est flagitium
Qui principi paret suo, felix si vitat malum,
Felix etiam quamvis impingat malo:
Illum fortuna fidis commendat posteris.
Qu: Ergo ascendãus subgestũ, tu ex scriptis recit
Mandata, judicium: ego magnis laboribus,
Quæ tu subjicis aurito decantabo populo.
Oies, Oies, Oies, audite mandata quæ ferimus.
Mercurius, Jovis summi filius, Deorum mune
Eloquen

Eloquentiæ & artium Deus, Verbo & Nomini
Grammatices satrapis salutē. quando nobis data
Grammaticæ provincia fuit, totam divisimus
In octo partes ad tollendum discordiæ semina,
Pax in principio, quam voluimus, aliquādiu stetit.
Tandem cœptum (quæ est ingeniorum dissentio
Studentium sibi, non Reip.) de jure partium
Quæri. Nos ad illam accersiti controversiam
Res quia erat multiplex, & nobis abesse à consilio
Deorum non licuit, peritos dedimus Judices,
Qui de litibus illis cognoscerent, atque suis
Sententiis æternum regerent: Priscianum,
Diomedem, Servium, Donatum; qui communicato consilio
Totum illud extinguerent incendiū: nunc iterum
Audimus in majores flammas erumpere, insurgere
Nomen in Verbum; Verbumque in Nomen acerbis odiis,
De principatu contendere Grāmaticæ, & interitū
Alterius alterum moliri: quare præcipimus,
Ut nostro edicto audito, qui Grāmatices incolunt
Fines ab armis omnes discedant, & ad judices
Omnes suas lites referant, & controversias:
Qui secus faxit, aquâ, & igni interdicimus Grammaticæ:
Nomini & Verbo seorsim præcipimus;
Ut se statim sistant ad tribunal Judicum;
Ut se, suaq; illis omnia permittant. Si non pareant,
Nos expectent contumaciæ suæ severos vindices.

 ACTUS

ACTUS V. SCENA III.

Amo, Ædepol, Ubique, Simul.

AUditis, Populares, mandata Mercurii;
Hoc me persequi non licet odium,
Nefas Mercurio nobis resistere,
Ille Dominus, ille Imperator provinciæ
Nostræ: illi parendum; si volumus esse aliquid,
Et nunc cùm rem mecum altius reputo,
Stulte à nobis factum est, solus Simul sapuit.
Ille mihi verum decantavit, si vero essent patulæ
Aures; mihi nunc fidum sprevisse consilium,
Post miseram meorum cladem, pœnitet.
Nunc certum est parere imperio,
Et judicum sententiis me submittere.
Ah, vehemens in utramque partem nimis fui.
Semper ego aut amore nimio aut odio feror,
Vos arma ponite, & mecum ad iter accingamini.

ACTUS V. SCENA IV.

Fors, Poëta, Ego.

Fo. HEm Poëta, dum tuas partes sequimur
Quo redacti sumus. Cum fortuna tam infortunata sit,
Ut præter Nominativũ & Vocativũ supersit nihil:
Quid vulgò putas accidisse Nominibus?
Po: Rem perditam nostram & afflictam graviter video:
Siccine miseros à tam miseris nos perire hostibus;

Convo-

Convocate manipulos, redintegrate prælium,
Aciem instruite, classicum canite, hostes fundite.
Non redibo dum vincam, aut perdam quod est
reliquum
Fortunæ. *Eg:* Ne pergas, mi Rex, moneo,
Dum ex prælio nos recipimus ad forensem lapidē
Præcones forte, cernimus. accurrimus; nam confluxerat
Eò turba hominum. Ibi voce maxima
Quamvis, & Tamen edicunt verbis Mercurii,
Ut omnes discedant ab armis; citant
Ad tribunal Judicum te, & Amonem. Suis
Amo edixit, ut armis positis, se ad Judices
Sequerentur. Tibi cavendum sedulò,
Ne Judicum animos occupet homo
Ad favorem, & gratiam natus; & in tuum caput
Hanc fabam cudat; tuque immerito
Damneris. *Po:* quid ego audio?
Illene ut animos Judicum occupet?
Sequimini ut nostram defendamus innocentiam.

ACTUS V. *SCENA* V.

Priscianus, Diomedes, Servius, Donatus, Fors, Poëta, Amo.

Pr. FOrs, quia cladem te accepisse video, dic Nominum
Et Verborum cladem; nam quæ Fortunæ perpetua comes
Es, omniū te fortunas nosse est necesse. *Fo:* Faciam libenter;
Nam,

Nam, adjunctis mihi sociorum turmis aliquot,
Ipsa prodeo ante signa, ut levi prælio
Tentarē hostē, erat in æquo campo pugnæ locus.
A dextris fuit fossa, lapicidinam fuisse puto ;
In ea furtim hostes sex cohortes occultaverant,
Nos prætergressi involamus in obvios,
Illi, ut erant viribus, numero, & armis pares,
Fortiter impetum nostrum sustinuere,
Interea qui in insidiis erant, à tergo nos adorti
Metum injecerunt non parvum, alii trepidare dis-
cursu alio,
Alii fugam cogitare, se subita perculsi.
Ego omnes circumire ; appellare singulos ;
Meminerint virtutis pristinæ ; plus esse periculi
In fuga ; deviderent se in duas acies ;
Utriusque agminis impetum exciperent fortiter:
Illi imperata faciunt, atrox pugna utrinque fit,
Virtute & vi pro se quisque nititur : feritur, ferit,
Pellit, pellitur : occidit, occiditur : hic clamat,
gemit
Ille vitā exhalans ultimā : ego omnes circumvolo,
Omnibus dum adsum, absum mihi cunctosque
perdo meos
Casus, præter Nominativum & Vocativum, qui
soli erant ē periculo
Surripuere, etiam Sponte dum paratius, Impete
Violentius, Astu callidius, Jussu imperiosius,
Permissu negligentius. Promptu, Natu, Noctu,
Diu

Impru-

Imprudentius agunt, omnes amittunt casus reliquos:
Item Preces dum precatur, opitulatur Opis,
Succurrit vicis, Nominativum, Vocativum, Dativum miserè
Amittunt singulares. Suppetiæ etiam suppetias
Dum fert suis, reliqua perdidit: Inficias vero
Nisi verbum Eo in fidem recipisset suam, penitus
Perisset. Tandem utrisque labore, & certamine
Fatigatis, ad suos reditur. Poëta Nil, & Nihil
Fas & Nefas, nomina in *V* & in *I*, Numeros
A tribus ad centum, perpetua damnabit casuum
Varietatè ob cessationem in pugna. Hæc in prælio
Illo misero. Tandem Poëta universas copias
Promovet, hoc idem hostis ferox facit:
Ventumque ad manus ultimas est.
Magna utrinque perturbatio, fit strepitus ingens,
Rauci clangor æris æthera verberat,
Virorũ clamor, armorũ fragor, equorũ fremitus,
Currnũ stridor boat, Cœlũ remugit, tellus gemit,
Recussum duplicant montes sonum.
Nomina quæ in primâ acie steterunt,
Aut dum instant, singularem, aut dum fugiunt
Pluralem numerum amiserunt. In quibus Leguminum
Et metallorum nomina, & quæcunque modio aut pondere
Metiuntur, Substantiva ab Adjectivis, atq; Propria
Ferè omnia Pluralem amiserunt Numerum,

Ut

Ut ne deorum quidem sit parsum Nominibus:
Genitivos & Dativos & Ablativos Plurales, Declinatio
Quinta perdidit: præter Rem, Faciem, Aciemque Diem.
Nec verborum clades minor: Præteritum
Perfectum, ejusque totam sobolem
Passiva perdidere: Neutra ut Doleo, Valeo, Sedeo
Voce in R privata sunt: Vergo, Glisco, Fatisco, Ambigo,
Polleo, Video cum Inceptivis in Sco Præteritum
Perdidere: vocem in io O Deponentia,
Et Communia amiserunt: verbum item facio, quo non aliud
Est magis activum, Passivum perdidit. Impersonalia
Multa sunt facta, amissis præter tertiam, omnibus
Personis. Tertius modus, nimio imperandi studio
Præter futurum reliqua perdidit tempora.
Ac summatim, si singula singulorum recenseam
Damna, dies me prius deficeret quam oratio.
Ser. O insignem dementiam! O insanã vecordiam!
O flagitium non ferendum! quid collegæ facimus?
Siccine sceleratos homines rem publicam perdere?
Siccine sudores & labores nostros corrumpere?
Dio. Iram compesce, SERVI, nil magis obest judicio:
Est hoc (fateor) grave peccatũ, sed non corrigitur
Furor furore: nobis videndum, ne dum malo

Occur-

Occurrimus, ni curramus malo,
Tu ergo AMO quæ te dementia, insania eò perpulit,
Ut rem tuam sic affligeres? *Am*: Peccatum à me graviter:
Ego me, meaque omnia vestris submitto sententiis,
De me, & in me quod libet statuite: ego ut possum feram.
Ser. Mereris sanè gravi supplicio. *Do*: Sanè gravissimo.
Dio. Satis res per se habet supplicii: uterque stultitiæ
Suæ pœnas luit acerbas satis: Poëtam audio
Fuisse mitiorem. *Po*: Peccatum à me quoque fateor
Nimis: peccati noxam excusat, non tollit, levitas:
Dio: Habemus confitentes reos: quid velimus aliud?
Qui suæ luit imprudentiæ pœnas, satis luit
Ad prudentiam: quidquid ultra est, ad vindictam pertinet;
Quæ à nobis debet abesse longissimè, ut communibus
Amicis. *Pris*: Rectè DIOMEDE. Sed ut hujus perpetua
Maneant mali vestigia: ne quid audeant temerè
Posthac. *Dio*: Sanè neque si volumus,

Integrum

Integrum est nobis corrigere.
Satis res Grammatica accepit vulnerum ad memoriam rei
Æternam. Sed videamus an hæc quovis modo
Possint sanari. De Metallorum nominibus
Et Leguminum statuamus ut numero careant,
Ne numerus sit illis necessarius. *Do*: Remedium
Sanè ingeniosum. Id vultis Collegæ? *Col:* Volumus.
Pris: De rebus etiam statuamus Propriis,
Ut plurali careant, ut nomina: ne numero
Plurali destituta videantur. *Col:* Et illud placet:
Nisi unum nomen rebus detur pluribus. Ut Cæsares,
Fabricios, Scipiones, plures appellare liceat.
Sed Præteritorum Passivorum jactura gravissima.
Quod huic morbo, PRISCIANE, invenias remedium?
Pris. Ut hæc ex verbo SUM componamus, & Participiis
Passivis. *Col*: Peritus herclè, & ingeniosus es Medicus.
Sit hoc autem in Legibus adscriptum. Sed quod remedium
Verbis Neutris adhibes, quæ vocem in OR perdiderunt?
Pris. Hæc facilius curavero. Nam, cùm quod præponitur

Verbis

Verbis in R, verbis in O substernitur,
Statuamus ne verba in O ullos regant casûs,
Qui Passivis suis præponi nequeant;
Formentque passiva illarum personarum tantum quas poterunt
Sibi substernere: ut quia vitam vivere, & cursum currere
Dicimus, dicamus vita vivitur, & cursus curritur.
Dio. Nihil potuit rectius, aut melius consuli.
Dignus PRISCIANUS qui solus rei præsit Grammaticæ.
Prisc. Quæ personas amiserunt misera impersonalia
Substernent sibi casûs, quæ præcederent,
Contenta tertiâ tantum singulari sine supposito.
Dicamusque pro *Ego misero, tu miseres, ille miseret,* &c.
Me, te, illum miseret, &c.
Et pro *Placeo, places, placet; mihi, tibi, sibi placet;*
Nobis, vobis, illis placent:
Do. Quando tam facile curas omnia,
Incœptivis in Sco adhibe remedium.
Pr. Quando illa suum amiserunt Præteritum,
In ejus locum Primitivi substituant;
Ut ab *Erubesco, erubui;* à *resipisco, resipui.*
Do. Perge de iis quæ amiserunt vocem in O statuere.

Pri. Passivam

Pri. Passivam significationem perdant Deponentia:
Quorum alia sunt Activa, Neutra alia.
Activum & Passivum usum tenebunt Communia;
Ut quod duobus finibus signârunt, nunc uno significent.
De Facio nescio quid faciam: nisi vultis novum
Fingere passivum. Id si placet sit Fio. Col: Perplacet.
Pris. Nunc quod reliquum est cladis, id funesti mali
Perpetuum sit monumentum in Verbis Anomalis
Et Nominibus Heteroclitis; ut qui Grammaticam
Posthac attingant, funestum hoc bellum perpetuo
Execrentur. *Ser:* Sed unum est, Judices clarissimi,
Quod vos submonitos volo. Multa è nominibus
Priusquam adierunt funestum prælium, duplicem
Induisse formam: ut si hæc occiderit, illa evaderet.
Cujus generis Tignus, Tignum; Baculus, Baculum;
Balneus, Balneum; Menda, Mendum; Clypeus, Clypeum;
Et

Et hujus generis infinita alia:
Alia sociorum mortuorum eripuisse exuvias;
Neutra Singularia Fœmininorum Pluralia.
Ut Balneum, Epulum, Nundinum; Balneæ, Epulæ, Nundinæ.
Masculina Neutrorum; ut Sibulus, Jocus, Locus;
Sibila, Loca, Joca. Nominativos duplices alia
Induisse, uno contenta Genere; Vomis, vomer,
Gibbus, Gibber; Cinis, Ciner; atque Cucumer, Cucumis.
Quædam Secundæ: Laurus, Domus, Quercus,
Pinus, Ficus, Cornus, Colus, Penus,
Ad Quartam Declinationem defecisse. Vas
Tertiæ: Jugerum Secundæ, Declinationem pro arbitrio
Mutare: tantam esse rapiendi & furandi libidinem;
Ut ipse Jupiter alienos Casus invaserit,
Metusquè sit, ne furto plena sint omnia.
Dio. Est hoc sane perniciosissimum: sed nos id viderimus,
Ne serpat longius. Quæ vero sorte belli nunc tenet
Quisque, non possumus sine injuria illi eripere,
In posterum, ut suo quisque vivat, cavebimus.
Te vero Verborum Rex, & te Nominum
Perpetuam volumus colere amicitiam.
Et, ne quid postea peccetis, statuimus.

Ut

verbum nudum sit sine nomine,
Nomen sine verbo, ociosum: faciatisque simul
Sensum plenum, & orationem splendidam:
Vivatisque concordiâ, discordiâ moriamini.
Pr. Etsi mihi damni plurimum illatum immerito puto,
Vobis certum est parêre. *Am.* Nec mihi repugnare integrum est.
Priscia. Negotium hoc perplexius intus transigetur.

PLAUDITE.



FINIS.